

Finansdepartementet

fi.registrator@regeringskansliet.se

Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) tackar för erbjudandet att lämna synpunkter på förslaget på ny regional indelning – tre nya län och har följande synpunkter:

Sammanfattning

LRF anser...

- att län och landsting behöver en ny indelning för att bättre klara av de uppgifter och utmaningar som regioner står inför
- att länsavgränsning behöver ett folkligt stöd
- att företagens utveckling är avgörande för regional utveckling och tillväxt
- att det gröna näringslivet har en central roll i den regionala utvecklingspolitiken för att bygga ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara samhälle
- att det behövs nära samråd med näringslivet när länen och landstingen organiseras
- att etablering av sekundära städer och tillväxtkorridorer har en mycket viktig roll i en ny indelning av Sverige
- att ambitionerna att knyta samman regionernas kommunikationer behöver öka

Ny indelning

LRF anser att det behövs en ny indelning av statens regionala myndigheter, länsstyrelse och det regionala självstyret för att stå bättre rustade för de uppgifter och utmaningar som ett modernt samhälle ska lösa. Principiellt är det positivt att stärka den regionala demokratin och flytta makt närmare medborgarnas vardag. Det är dock en demokratisk utmaning att leverera medborgarnas delaktighet och det lokala perspektivet i ett beslutsfattande om

JOHANNESSON, ANDERS, anders.johannesson@lrf.se

Dnr dnr

2016-09-26

landstingen blir mycket stora, både geografiskt och befolkningsmässigt. Den regionala demokratin måste fungera också ur medborgarnas perspektiv. Likaså är det en utmaning att ge de enskilda företagen den service som myndigheterna förväntas bidra med när myndigheternas lokalisering riskerar förlora den lokala kontexten. LRF förväntar sig en stor lyhörddhet och att myndigheter och landsting ges tydliga uppdrag att hantera sådana utmaningar och ur medborgares och företagens perspektiv finna vettiga lösningar. LRF kräver därför en än större lyhörddhet i en ny regional indelning om att uppdraget är att hela regionen och dess näringsliv ska utvecklas, både i stad och på landsbygd. Att utveckla företagsamhet och stärka konkurrenskraften är centrala delar i en ny indelning för att skapa hållbara och starka regioner. Byggandet av en ny organisation för regional utveckling och för statens förvaltning av sina myndigheter, behöver utgå från att minska byråkratin och krångel för företagen, hantera tillsyn och kontroll på ett så smidigt sätt som möjligt och leverera en servicenivå som underlättar företagets tillväxt och vardag.

Den geografiska avgränsningen av de nya länen behöver ett folkligt stöd för att få den legitimitet bland medborgarna som är nödvändigt för det demokratiska beslutsfattande som landstingen ska leverera och skapa tillhörighet och utvecklingsanda i befolkningen.

Gröna näringslivet i nya län och landsting

Det behövs starka arbetsmarknader för att ta vara på hela landets och landsbygdens resurser. För att trygga tillväxten och skapa förutsättningar för en levande landsbygd behövs en samhällsorganisation som har muskler att åstadkomma detta. Generellt sett har hitintills de offentliga insatserna för att underlätta företagandet på landsbygden, regional utveckling och tillväxt inte imponerat. Vare sig staten, länsstyrelser, regionförbund, kommunförbund eller kommuner har tydligt vänt trenden annat än i begränsad omfattning. Snarare fortsätter både jobb och företag att försvinna där de behövs som allra bäst och det är tydligt att det finns stora utmaningar kvar att lösa runt om i landet för att uppnå de nationella målen om regional utveckling och tillväxt i hela landet.

Politikområden som regional tillväxt och utveckling bör utövas med ett folkligt stöd under ett demokratiskt ansvarstagande genom regionalt självstyre, och det är grundläggande att detta sker i samspel med näringslivet och dess behov.

Det gröna näringslivet har en central roll för regionernas utveckling och för att lösa samhällets utmaningar genom klimatnytta, hållbar energi- och livsmedelsförsörjning, jobbskapande, förnybara råvaror och hållbar utveckling. För det gröna näringslivets utveckling är det angeläget att också

Dnr dnr

2016-09-26

länsstyrelsen är engagerat i det regionala utvecklingsarbetet utifrån sin övergripande roll med många myndighetsuppgifter och regional samordning av statens myndigheter. Det är viktigt att såväl myndighetsutövandet som olika åtgärder och insatser går i linje med det strategiska utvecklingsarbetet för ett hållbart samhälle.

Som grupp är markägare, jord- och skogsbrukare länsstyrelsernas största "kund" med verksamheter som spänner över flera av länsstyrelsens ansvarsområden och påverkar förutsättningarna för både den dagliga driften och den framtida utvecklingen. En välsmord myndighetsapparat med tillräcklig kapacitet är en av förutsättningarna för en stabil företagsutveckling med nya jobb och för samhället en växande skattebas. Med en ny indelning är det viktigt att nya länsstyrelser och landsting får ett tydligt uppdrag att föra en dialog med näringslivet för att underlätta företagens utveckling, minska byråkrati och regelkrångel, hitta rätt servicenivå, rättvisa kontroller och snabbare tillståndsgivning. Många företag, inte minst jordbruksföretag, har nått närmast kritiska nivåer vad gäller regelbörda och ser nya rutiner och pålagor som en bekräftelse på en pågående regelfinfarkt genom många och spretiga regelverk, långa ledtider vid kontakt och en alltför ofta oförutsägbar regeltillämpning.

För att få kraft i det regionala utvecklingsarbetet behöver politiker, myndigheter och näringslivsorganisationerna i regionen samlas kring utvecklingsfrågorna och utveckla strategier och en agenda. Därför är det av vikt med initiativ till dialog om:

- hur arbetet med regional utveckling för näringslivet och landsbygden ska organiseras,
- hur man kan jobba med regelförenkling redan när en ny organisation byggs
- hur vi tillsammans – näringsliv, myndigheter, landsting - kan bli framgångsrika i strategiskt arbete för att öka tillväxt, sysselsättning och företagande
- hur beslut kan fattas närmare de som berörs
- hur forum för inflytande och delaktighet kan skapas

Det är angeläget att redan i det inledande skedet av ny indelning av Sverige formalisera någon form av samverkansråd med representanter från näringslivet, de folkvalda och myndigheter för att därefter i lag reglera myndigheters och landstings skyldighet till sådan samverkan.

Dnr dnr

2016-09-26

Nya län 2018

Långtidsutredningen prognostiserar att Sveriges befolkning kommer att öka med 1,4 miljoner människor fram till 2040. 87 procent av ökningen antas ske i storstadsregionerna. Det finns alltså en stor demografisk utmaning att hantera utanför storstäderna för att upprätthålla och utveckla samhället service till medborgare och företag.

Norrlands län

LRF vill tydligt understryka att utmaningen med glesheten inte minskar genom att mer än halva Sverige bildar en administrativ region. Det föreslagana länet kommer att omfatta en enormt stor och glest befolkad yta. Avstånden i sig innebär stora praktiska utmaningar i byggandet av en administration som har tillräcklig närhet till berörda och det finns en överhängande risk att medborgare och företagare kommer att känna sig än längre bort från beslutsfattandet. LRF anser att den fortsatta processen och frågans legitimitet regionalt bör vägleda hur länet bör avgränsas.

Västra Götalands län

Nuvarande Västra Götalands län föreslås slås ihop med Värmlands län och tillsammans kallas Västra Götalands län. Eftersom Värmland ligger i Svealand anser LRF att ett sammanhållet län istället bör kallas Västrasveriges län.

Utjämningsystem

LRF ser ett fortsatt behov av att upprätthålla ett skatteutjämningsystem och statliga bidrag för att ge kommuner och landsting med otillräcklig skattebas, eller betydande behov, rimliga möjligheter att genomföra sina skyldigheter och kunna upprätthålla en rimlig samhällsservice men också för att överbrygga utmaningarna med stora avstånd och den på många håll undermåliga infrastrukturen.

Utjämningsystemets effekter bör följas noga och utfallet justeras om det missgynnar eller överkompenserar något län.

Infrastruktur

En ny indelning av Sverige ställer fortsatt stora krav på att det finns en fungerande och prisvärd infrastruktur för kommunikation, med vägar, telefoni, el, bredband med hög kapacitet och annan samhällsservice. Särskilt stora är utmaningarna på landsbygden. Exempelvis är det enligt Post och telestyrelsen idag endast 18 % av landsbygdsbefolkningen som har tillgång till bredband

Dnr dnr

2016-09-26

med god kapacitet. Elförsörjningen har till och från brister med överföringskostnader som rusar i höjden, fast telefoni monteras ned, mobiltelefoni saknar täckning, bristfälliga vägar, vacklande samhälls- och kommersiell service m.m. En utveckling och förbättringar av infrastrukturen är angelägen för att underlätta företagande och boende och för att binda samman nya län. En viktig förutsättning för att klara att hålla samman regionen är att infrastruktur och kollektivtrafik fungerar också mellan de olika delarna. Idag har t.ex. de fyra Norrlandslänen var för sig bättre kommunikationer till Stockholm än sinsemellan i det föreslagna nya länet. Ambitionerna att knyta samman regionernas och Sveriges olika delar behöver öka.

En utbyggd IT-infrastruktur och bredband är en viktig förutsättning för att bo, arbeta och driva företag både på landet och i tätorterna och den nya vågen av digitalisering skapar stora möjligheter till distansoberoende verksamheter när infrastrukturen väl finns på plats. Inte minst är denna utveckling intressant för att skapa demokratisk delaktighet och förbättra den offentliga och kommersiella servicen för företag och medborgare.

Verksamhetsorter

Regionala kärnor med en flerkärnig Ortsstruktur sammanbundna av starka tillväxtstråk är viktiga också för landsbygdens utveckling. På så sätt skapas tillväxtzoner och motorer för utveckling i länens olika delar. Att etablera sekundära städer är ett tydligt bidrag till den regionala utvecklingen. Verksamheterna i länsstyrelse och landsting bör därför tydligt spridas ut på flera verksamhetsorter och på så sätt skapa underlag för lokal ekonomisk utveckling. En viktig komponent är att staten och landsting ges tydliga uppdrag att främja utvecklingen av lokala småföretag för som skapar fler jobb, skatteunderlag, tillväxt och positiva effekter i den lokala ekonomin.

Enligt LRF:s bedömning kommer inte ett Norrlands län enligt förslaget av egen kraft kunna skapa tillräckligt många sådana regionala kärnor, väl fördelade, över regionen eftersom den föreslagna ytan är gigantisk. Samma problematik bör uppstå i bl.a. nuvarande nordvästra Svealand. Statliga myndigheter och deras ledning i Stockholm bör därför lokaliseras till orter som blir sekundära städer och tillväxtzoner i de nya länen. Även om lokalisering av statliga myndigheter i sig kan väntas ge relativt små effekter på den lokala och regionala arbetsmarknaden ger den ändå ett viktigt tillskott av arbetstillfällen och skattekraft lokalt. En sådan omfördelning bör kunna genomföras inom en snar framtid och innebär även att trycket kan lätta på Stockholms hårt ansatta bostads- och fastighetsmarknad.

Dnr dnr

2016-09-26

Med de verksamheter som LRF:s medlemmar bedriver är det viktigt med närhet till myndigheternas handläggare. Närhet innebär tillgänglighet och att så enkelt som möjligt bli slussad genom myndighetskraven på ett rimligt sätt. LRF anser därför att sådana funktioner är viktiga att upprätthålla och att det finns en stor potential att fortsätta utveckla. Ett bra exempel på hur myndighetsarbete kan bedrivas är Skatteverket som, trots att få medborgare tycker det är roligt att betala skatt, rankas som den bästa myndigheten av medborgarna. Närhet till de lokala förhållandena kan också vara av avgörande betydelse i myndighetsarbetet med bl.a. landsbygdsfrågor, tillståndsgivning, tillsyn och kontroll m.m. En decentraliserad verksamhet är också en central faktor för att skapa en flerkärning ortsstruktur i de nya länen.

LRF anser att Regeringen har en viktig uppgift att styra sina myndigheter till att med en hög servicenivå effektivt slussa medborgare och företag genom regelverken. Ansatsen bör samordnas och utgå från vad myndigheten kan hjälpa till med.

Statliga myndigheter

Statens segmentering och avgränsning av de egna myndigheterna skapar stora problem för landsbygdens och landets företagare. Statens oförmåga att sammanväga sina roller gentemot näringslivet leder till en snedvridning och ofullständig bild av konsekvenserna av beslut som fattas. Länsstyrelsen har inte klarat av uppgiften att balansera de viktiga avvägningarna mellan olika politikområden som myndigheten har att göra. Hållbara beslut behöver väga samman miljö med lönsamhet och sociala faktorer. I den organisation som nu föreslås skulle antingen länsstyrelsen eller landstingen behöva göra denna sammanvägning. Eftersom myndigheterna är statliga och underställda regeringen eller riksdagen är det inte rimligt att regionala landsting ges rollen att sammanväga och därmed överpröva myndigheternas ställningstaganden. Det är därför rimligt att länsstyrelsen har den rollen gentemot företag och statliga myndigheter och att länsstyrelsen också rustas att på ett kompetent sätt hantera denna roll.

Den demokratiska processen

Även om indelningsfrågan politiskt diskuterats och underlag hanterats i ett otal statliga utredningar under mycket lång tid, har medborgarna inte aktivt engagerats. Den nu pågående processen om ny indelning är därför en överraskning för många företagare och medborgare vilket riskerar att driva på politikerförakt och människors tveksamheter till maktstrukturerna. LRF anser

Dnr dnr

2016-09-26

därför att i den fortsatta processen är det viktigt att driva på en bred informationsinsats för att tydliggöra vad de viktiga fördelarna är med en indelningsreform, men också reflektera över nackdelarna för att bidra till att arbeta fram goda lösningar. Det bör vara ett nationellt och statligt intresse att främja sådan demokratiutveckling och finna vägar att minska avståndet mellan medborgare och de politiska företrädarna.

Kommitténs konsekvensutredning

Trots att kommittén bedömer att de lagda förslagen kommer att leda till förändrade förutsättningar i de föreslagna länen och landstingen, vilket påverkar företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt, har kommittén valt att inte beskriva konsekvenserna för små och medelstora företag enligt Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

LRF anser att detta tillkortakommande är allvarligt eftersom småföretagens utveckling och tillväxt är en nyckelfråga för en regionalt växande ekonomi vilket har en direkt koppling till landstingens behov av skattefinansiering. Kommittén borde också på denna punkt i delbetänkandet ha fullföljt sin uppgift.

Ang. författningsförslagen

Avsnitt 1.1 (17.2) Beträffande ändringen i 1959 års lag har stadgats att, om ansökan enligt 1 § 2 st. gjorts före utgången av år 1973, servitutet gäller till dess frågan om förlängning slutligt prövats.

och

Avsnitt 1.3(17.2) Förslag till lag om upphävande av lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut.

I ändringen i 1959 års lag stadgas att, om ansökan enligt 1 § 2 st. gjorts före utgången av år 1973, gäller servitutet till dess frågan om förlängning slutligt prövats. LRF anser att lagen inte kan upphävas förrän det är säkerställt att något av servituten inte utövas.

Avsnitt 1.13 (20.6) Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:989).

Dnr dnr

2016-09-26

Även om Indelningskommitténs uppdrag inte primärt hanterar det materiella innehållet i denna lagstiftning är det LRF:s mening att regeringen bör göra en materiell justering av regleringen och tillåta avdrag även för jord- och vattenbruk. Som LRF tidigare uppmärksammat är omständigheten att utesluta bl.a. jord- och vattenbruksverksamhet från nedsättningen i de berörda områdena inte relevant eftersom stödet grundar sig på bestämmelsen om stöd av mindre betydelsen (de minimisförordningen), vilken också är tillämplig på bl.a. jordbruk. LRF menar därför att undantagen i 4 § snarast måste upphävas.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Helena Jonsson
Förbundsordförande